

ένας

ένας κ. **ένα**, αριθμητ. [από το ένα, αιτιατ. του αρχ. εἷς], ένας. **1.** συναντιέται και ως αόρ. αντων. κάποιος, κάποιος: «ήρθε ένας και σε ζητούσε || πιάσε μου ένα αναψυκτικό, ένα όποιο να 'ναι». **2.** το αρσ. με άρθρο **ο ένας**, ο μοναδικός, ο αξεπέραστος. (Λαϊκό τραγούδι: είμαι στη ζωή σου **ο ένας** δε με σβήνει κανένας, κι αν με άλλους γυρνάς, κι ώρες ώρες γελάς, κατά βάθος πονάς, γιατί σκέφτεσαι εμένα)· βλ. και λ. μια κ. μία. (Ακολουθούν 533 φρ.)·

- άλλο θόρυβο κάνει ένας ντενεκές γεμάτος κι άλλο θόρυβο κάνει ένας ντενεκές άδειος, βλ. λ. [ντενεκές](#)·
- άλλο το 'να (κι) άλλο τ' άλλο, βλ. λ. [άλλος](#)·
- Αμερικανός και μ' ένα μάτι, βλ. λ. Αμερικανός·
- αμολάω έναν (ενν. πόρδο), βλ. λ. [αμολάω](#)·
- αν δεν έχεις φίλο, είσαι μ' ένα χέρι, βλ. λ. [φίλος](#)·
- αν κάνει (ρίξει) ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτόν το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα, βλ. λ. [νερό](#)·
- αξίζει ένα βασίλειο ή αξίζει όσο ένα βασίλειο, βλ. λ. [βασίλειο](#)·
- απ' το διάβολο κι ένα κερί να πάρεις, καλό είναι, βλ. λ. [διάβολος](#)·
- απ' το ένα αφτί μπαίνει (μπαίνουν) κι απ' τ' άλλο βγαίνει (βγαίνουν), βλ. λ. [αφτί](#)·
- απ' τον έναν στον άλλον, διαδοχικά από άτομο σε άτομο: «η είδηση απ' τον έναν στον άλλον μαθεύτηκε γρήγορα μέσα στη γειτονιά»·
- από ένα πρόβατο δυο δέρματα δε βγαίνουν, βλ. λ. [πρόβατο](#)·
- από ένα κριάρι δυο τομάρια, βλ. λ. [κριάρι](#)·
- αρχόντου λόγος και πορδές γαϊδάρου ένα, βλ. λ. [γάιδαρος](#)·
- αφέντης ένας και πολύς, και φίλοι χίλιοι, λίγοι, βλ. λ. [φίλος](#)·
- αφήνω έναν αέρα, βλ. λ. [αέρας](#)·
- βάζω ένα ζήτημα στο τραπέζι, βλ. λ. [ζήτημα](#)·
- βάζω ένα θέμα στο τραπέζι, βλ. λ. θέμα·
- βάζω ένα όριο, βλ. λ. όριο·
- βάζω ένα τέλος, βλ. λ. [τέλος](#)·
- βάζω ένα τρεχινό, βλ. λ. [τρεχινό](#)·
- βάζω ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#)·
- βάζω έναν μπούσουλα, βλ. λ. [μπούσουλας](#)·

- βάζω κι εγώ ένα λιθαράκι ή βάζω κι εγώ το λιθαράκι μου, βλ. λ. [λιθαράκι](#).
- βάζω κι εγώ ένα λιθάρι ή βάζω κι εγώ το λιθάρι μου, βλ. λ. [λιθάρι](#).
- βάζω κι εγώ ένα χέρι (χεράκι) ή βάζω κι εγώ το χέρι μου (το χεράκι μου), βλ. λ. [χέρι](#).
- βάζω σ' έναν λογαριασμό, βλ. λ. [λογαριασμός](#).
- βάζω το 'να πόδι πάνω στ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- βάλε ένα στοπ, βλ. λ. [στοπ](#).
- βάλε ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- (βάλε) μου ένα δαχτυλάκι, (για ποτά) βλ. λ. [δαχτυλάκι](#).
- (βάλε) μου ένα δάχτυλο, (για ποτά) βλ. λ. [δάχτυλο](#).
- βρήκαμε έναν κοινό παρονομαστή, βλ. λ. [παρονομαστής](#).
- βρίσκω έναν μπούσουλα, βλ. λ. [μπούσουλας](#).
- για ένα καρβέλι ψωμί, βλ. λ. ψωμί.
- για ένα κομμάτι ψωμί, βλ. λ. [κομμάτι](#).
- για ένα όνειρο ζούμε, βλ. λ. ζούμε.
- για ένα πιάτο φαί, βλ. λ. πιάτο.
- για ένα πιάτο φακή, βλ. λ. φακή.
- για ένα τίποτα, βλ. λ. [τίποτα](#).
- για ένα φεγγάρι, βλ. λ. [φεγγάρι](#).
- για ένα φιλότιμο ζούμε, βλ. λ. [φιλότιμο](#).
- γίναμε ένα μάτσο χάλια, βλ. λ. χάλι.
- γίνεται ένα δράμα, βλ. λ. δράμα.
- γίνεται ένα σώμα, βλ. λ. [σώμα](#).
- γίνομαι ένα (με κάποιον ή με κάτι), συμφωνώ απόλυτα με κάποιον, συμμαχώ, παίρνω πάντα το μέρος του, ταυτίζομαι μαζί του ή με κάτι: «ό,τι και να πει, ό,τι και να κάνει ο τάδε, αυτός γίνεται ένα μαζί του || έπεσε μέσα στο σωρό κι έγινε ένα με το μπαμπάκι, που το είχαν για επεξεργασία». (Λαϊκό τραγούδι: μην τους προσέχεις και **γίνεσαι ένα** μ' αυτά τα φίδια τα φαρμακερά // αργά, είναι πια αργά να τη λησμονήσω, να φύγω, να κάνω πίσω, αργά, είναι πια αργά, **έχω γίνει ένα** με τη φωτιά).
- γίνομαι ένα και το αυτό (με κάποιον ή με κάτι), βλ. φρ. γίνομαι ένα (με κάποιον ή με κάτι).
- γίνομαι ένα με τη γη, βλ. λ. γη.
- γίνομαι ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).

- δε δίνω έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- δε δίνω έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- δε λέει έναν καλό λόγο για κανένα, βλ. λ. [λόγος](#).
- δεν αξίζει (κάνει, κοστίζει, πάνει) έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- δεν είδα απ' το χέρι του ούτε ένα ποτήρι νερό, βλ. λ. [χέρι](#).
- δεν έχει ένα ρούχο να ρίξει απάνω του, βλ. λ. [ρούχο](#).
- δεν μπαίνει ο ένας στ' αμπέλια του άλλου, βλ. λ. [αμπέλι](#).
- δεν μπαίνει ο ένας στα οικόπεδα του άλλου, βλ. λ. [οικόπεδο](#).
- δεν μπαίνει ο ένας στα χωράφια του άλλου, βλ. λ. [χωράφι](#).
- δεν παρέλειψε ούτε ένα και, βλ. λ. [και](#).
- δεν πρόσθεσε ούτε ένα και, βλ. λ. [και](#).
- δες με μ' ένα μάτι, να σε δω με δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- δίνω ένα πήδημα, βλ. λ. πήδημα.
- δίνω ένα σάλτο, βλ. λ. σάλτο.
- δίνω ένα τέλος, βλ. λ. [τέλος](#).
- δίνω ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- δίνω (έναν) τράκο, βλ. λ. τράκος.
- δίνω το ένα μου μάτι για να..., βλ. λ. [μάτι](#).
- δίνω το ένα μου πόδι για να..., βλ. λ. [πόδι](#).
- δίνω το ένα μου χέρι για να..., βλ. λ. [χέρι](#).
- δυο κωλομέρια σ' ένα βρακί δε χωράνε, βλ. λ. [κωλομέρι](#).
- δυο κώλοι σ' ένα βρακί δε χωράνε, βλ. λ. [κώλος](#).
- δώσ' ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- έγινε (ένα) ερείπιο, βλ. λ. [ερείπιο](#).
- έγινε ένα μάτσο σίδερα, βλ. λ. [σίδερο](#).
- έγινε ένα όνειρο (για κάποιον κάτι), όνειρο.
- έγινε ένα σώμα, βλ. λ. [σώμα](#).
- είμαι ένα με τη γη, βλ. λ. γη.

- είμαι ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- είμαι ένα πτώμα, βλ. λ. [πτώμα](#).
- είμαι ένα πτώμα και μισό, βλ. λ. [πτώμα](#).
- είμαι με το 'να πόδι να φύγω και με τ' άλλο πόδι να μείνω, βλ. λ. [πόδι](#).
- είμαστ' ένα μεγάλο χωριό, βλ. λ. [χωριό](#).
- είμαστ' ένα τίποτα ή ένα τίποτα είμαστε, βλ. λ. [τίποτα](#).
- είμαστ' όλες ένα μάτσο βιόλες! βλ. λ. [βιόλα](#)².
- είναι έν' αρχίδι και μισό, βλ. λ. [αρχίδι](#).
- είναι ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- είναι γεννημένοι ο ένας για τον άλλον, βλ. λ. [γεννημένος](#).
- είναι διαλεγμένα ένα κι ένα, βλ. λ. [διαλεγμένος](#).
- είναι διαλεγμένοι ένας κι ένας, βλ. λ. [διαλεγμένος](#).
- είναι ένα δράμα για να..., βλ. λ. δράμα.
- είναι ένα ερείπιο, βλ. λ. [ερείπιο](#).
- είναι ένα ζώο και μισό, βλ. λ. ζώο.
- είναι ένα και γη, βλ. λ. γη.
- είναι ένα και τίποτα, βλ. λ. [τίποτα](#).
- είναι ένα και το αυτό, **α.** το άτομο ή το πράγμα για το οποίο γίνεται λόγος, δεν παρουσιάζει κανέναν ενδιαφέρον για κάποιον ή κάποιους, είναι εντελώς αδιάφορος: «είτε βρίσκεται είτε δε βρίσκεται στην παρέα μας, είναι ένα και το αυτό || είτε έχω αυτοκίνητο είτε δεν έχω, είναι ένα και το αυτό, γιατί δεν το έχω καθόλου ανάγκη». **β.** δεν είναι διαφορετικό πράγμα, είναι το ίδιο πράγμα: «αυτό που μου λες είναι ένα και το αυτό μ' αυτό που σου λέω τόση ώρα».
- είναι ένα και χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- είναι ένα κέρατο αυτός! βλ. λ. [κέρατο](#).
- είναι ένα κομμάτι μάλαμα, βλ. λ. [μάλαμα](#).
- είναι ένα κομπολόι από..., βλ. λ. [κομπολόι](#).
- είναι ένα κρεβάτι κρέας, βλ. λ. κρέας.
- είναι ένα μάτσο κόκαλα, βλ. λ. κόκαλο.
- είναι ένα μάτσο κρέας, βλ. λ. κρέας.
- είναι ένα μάτσο χάλια, βλ. λ. χάλι.

- είναι ένα μεγάλο παιδί, βλ. λ. [παιδί](#).
- είναι ένα μέτρο με τα χέρια στην ανάταση, βλ. λ. [μέτρο](#).
- είναι ένα όνειρο (για κάποιον κάτι), βλ. λ. [όνειρο](#).
- είναι ένα πανί, βλ. λ. πανί.
- είναι ένα στόμα! βλ. λ. [στόμα](#).
- είναι ένα σώμα μια ψυχή, (για ζευγάρια) βλ. λ. [σώμα](#).
- είναι ένα τακίμι, (για δυο ή και περισσότερα άτομα) βλ. λ. τακίμι.
- είναι ένα τίποτα, βλ. λ. [τίποτα](#).
- είναι ένας βλάκας και μισός, βλ. λ. [βλάκας](#).
- είναι ένας (κι) αυτός! ή είναι (κι) αυτός ένας! ή σου είναι ένας (κι) αυτός! ή σου είναι (κι) αυτός ένας! **α.** είναι αμφίβολης ηθικής, έχει πολύ κακή φήμη, είναι ξακουστός για την κακή του δράση: «πρόσεχε τον πάρα πολύ, γιατί είναι ένας αυτός!». Συνήθως η φρ. κλείνει με το ο Θεός να σε φυλάει. **β.** είναι πολυμήχανος, πανέξυπνος, δύσκολα τα βγάζει κανείς πέρα μαζί του: «σου είναι ένας αυτός, που, ό,τι του περάσει απ' το μυαλό, το καταφέρνει στη στιγμή!».
- είναι ένας μαλάκας και μισός, βλ. λ. μαλάκας.
- είναι ένας του δρόμου, βλ. λ. [δρόμος](#).
- είναι καμωμένοι ο ένας για τον άλλον, βλ. λ. [καμωμένος](#).
- είναι με το ένα πόδι (του) στο λάκκο, βλ. λ. [πόδι](#).
- είναι με το ένα πόδι (του) στον τάφο, βλ. λ. [πόδι](#).
- είναι ο ένας χειρότερος απ' τον άλλον ή είναι ο ένας χειρότερος του άλλου, βλ. λ. [χειρότερος](#).
- είναι ο καπετάν ένας, βλ. λ. [καπετάν](#).
- είναι πάντα ένα βήμα μπροστά, βλ. λ. [βήμα](#).
- είναι πάρ' τον έναν (και) χτύπα τον άλλον, λέγεται σε περίπτωση παρέας ή ομάδας δυο ή περισσότερων ατόμων που συναγωνίζονται μεταξύ τους στις κακές επιδόσεις, που έχουν πολλά κουσούρια σε βαθμό που να μην μπορεί να ξεχωρίσει ούτε στο ελάχιστο κάποιος καλύτερος: «έχει δυο γιους ο φουκαράς, που είναι πάρ' τον έναν και χτύπα τον άλλον || η παρέα τους είναι πάρ' τον έναν και χτύπα τον άλλον». Συνών. είναι ο ένας χειρότερος απ' τον άλλον ή είναι ο ένας χειρότερος του άλλου.
- είναι πιάσ' τον έναν (και) χτύπα τον άλλον, βλ. φρ. είναι πάρ' τον έναν (και) χτύπα τον άλλον.
- είναι πλασμένοι ο ένας για τον άλλον, βλ. λ. [πλασμένος](#).
- είναι πολύ κοντά ο ένας με τον άλλον, βλ. λ. κοντά.
- είναι στο παρά ένα, **α.** βρίσκεται στα πρόθυρα της οικονομικής του καταστροφής: «μετά το αποτυχημένο άνοιγμα που έκανε στη δουλειά του, είναι στο παρά ένα». **β.** είναι ετοιμοθάνατος: «οι γιατροί γνωμάτευσαν πως ο άρρωστος είναι στο παρά ένα».

- είσαι 'συ ένας! κολακευτική έκφραση σε αγαπημένο ή οικείο άτομο που έκανε κάποια πονηριά, κάποια σκανταλιά ή έφερε σε πέρας κάτι που πιστεύαμε πως δε θα μπορέσει να φέρει. Συνοδεύεται σχεδόν πάντα με κούνημα του κεφαλιού αριστερά δεξιά και με πλατύ χαμόγελο και είναι και φορές που λέγεται εν είδει ταχταρίσματος·

- έκανε ένα μεγάλο μηδενικό, βλ. λ. [μηδενικός](#)·

- έμεινε ένα όνειρο (για κάποιον κάτι), βλ. λ. [όνειρο](#)·

- ένα αλλά τι ένα, βλ. φρ. *ένα τι(;)·*

- ένα - δύο, (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου) η γρήγορη εναλλαγή της μπάλας μεταξύ δυο επιθετικών συμπαιχτών με σκοπό να υπερφαλαγγιστεί η αντίπαλη άμυνα: «αυτοί οι δυο παίχτες έχουν μάθει να παίζουν τέλεια το ένα - δύο»·

- ένα βήμα από..., βλ. λ. [βήμα](#)·

- ένα βρακί δυο κώλους δε χωράει, βλ. λ. [κώλος](#)·

- ένα για να κρεμώ το καπέλο μου, (για τάβλι) βλ. λ.καπέλο·

- ένα δαχτυλάκι, βλ. λ. δαχτυλάκι·

- ένα δράμι, βλ. λ. [δράμι](#)·

- ένα δύο ή ένα δύο, εν δυό, γυμναστικό ή στρατιωτικό παράγγελμα, επαναλαμβανόμενο, για το συγχρονισμό του βηματισμού των αθλητών ή των στρατιωτών. (Λαϊκό τραγούδι: απ' αύριο μ' **ένα-δυο** στητός, στην Κως θα περπατάω κι αντίς για τις γλυκειές πενιές, ύμνους θα τραγουδάω)·

- ένα, δύο, τρία! βλ. φρ. με το ένα, με το δύο, με το τρία! (Τραγούδι: **ένα, δύο, τρία** οπ το 'ριξα στο σορολόπι)·

- ένα δύο τρία, γαμιέται η διαιτησία, βλ. λ. γαμιέμαι·

- ένα είναι το κόμμα, βλ. λ. κόμμα·

- ένα ένα, **α.** το ένα μετά το άλλο στη σειρά: «πες τα ένα ένα, γιατί έτσι που τα λες μαζωμένα, δεν καταλαβαίνω τίποτα». **β.** το καθένα χωριστά: «επειδή τα κουτιά είναι βαριά, θα τα παίρνεις ένα ένα για να τα κατεβάσεις στο υπόγειο». (Λαϊκό τραγούδι: *βασανιστήρια μου έκανες πολλά και η αγάπη που σου είχα πήγε στράφι, μα είναι και Θεός που βλέπει από ψηλά και **ένα ένα** στο δεφτέρι του τα γράφει*). **γ.** διαδοχικά: «ένα ένα κλείνουν τα ξενυχτάδικα»·

- ένα επί δύο (ενν. μέτρο), (για χώρους) βλ. λ. δυο·

- ένα εσύ, ένα εγώ, βλ. λ. εγώ·

- ένα έτσι να κάνω..., βλ. λ. [κάνω](#)·

- ένα θαύμα μόνο θα μας σώσει ή ένα θαύμα μόνο μας σώνει ή ένα θαύμα μόνο θα με σώσει ή ένα θαύμα μόνο με σώνει, βλ. λ. θαύμα·

- ένα και να καίει, **α.** λέγεται για πράξη που έγινε για μια και μοναδική φορά και που μας άφησε έντονες εντυπώσεις, ιδίως κακές ή, αν οι εντυπώσεις ήταν καλές, δεν επαναλήφθηκε. **β.** (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου) ειρωνική έκφραση των φιλάθλων, που κέρδισε η ομάδα τους, προς τους φιλάθλους της ομάδας που ηττήθηκε με ένα γκολ, που όμως ήταν αρκετό για να χάσει το παιχνίδι·

- *ένα και να τσούζει*, βλ. φρ. *ένα και να καίει*.
- *ένα κάρο λεφτά*, βλ. λ. [κάρο](#).
- *ένα κάρο φορές*, βλ. λ. [κάρο](#).
- *ένα κι ένα*, ό,τι πιο ταιριαστό, ό,τι πιο κατάλληλο για την περίπτωση ή την περίσταση, ό,τι πιο αποτελεσματικό: «αυτό που μου 'πες, είναι ένα κι ένα για να τον ξεμπροστιάσω τον αληταρά! || αυτό που μου 'φερες, είναι ένα κι ένα για τη γωνία του σαλονιού μου || αυτό το φάρμακο είναι ένα κι ένα για τη διάρροια».
- *ένα κι ένα κάνουν δύο ή ένα κι ένα ίσον δύο*, κατηγορηματική δήλωση για καλό ή για κακό που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση: «δε θα το κουνήσεις απ' τη θέση σου, αν δε σου δώσω την άδεια, ένα κι ένα κάνουν δύο || αν σε πιάσω να κάνεις πάλι κοπάνα, θα σε απολύσω, ένα κι ένα κάνουν δύο». (Λαϊκό τραγούδι: **ένα κι ένα κάνουν δύο**, *λένε μες το καφενείο*).
- *ένα κλικ*, βλ. λ. κλικ.
- *ένα κομμάτι απ' την πίτα*, βλ. λ. [πίτα](#).
- *ένα κομμάτι απ' την τούρτα*, βλ. λ. τούρτα.
- *ένα κόσμο...*, βλ. λ. κόσμο.
- *ένα λεπτό*, βλ. λ. λεπτό.
- *ένα λόγο είπα*, βλ. λ. [λόγος](#).
- *ένα μήλο την ημέρα το γιατρό τον κάνει πέρα*, βλ. λ. [γιατρός](#).
- *ένα μυαλό κι αυτό ρωμαίικο!* βλ. λ. [μυαλό](#).
- *ένα μυαλό χειμώνα καλοκαίρι!* βλ. λ. [μυαλό](#).
- *ένα νερό*, βλ. λ. [νερό](#).
- *ένα όπα είναι*, βλ. λ. όπα.
- *ένα παραπάνω*, *ένα επιπλέον*: «σου ζήτησα δέκα χιλιάρικα και μου 'δωσες ένα παραπάνω». (Λαϊκό τραγούδι: *μου φαίνεται απίστευτο που φεύγεις και σε χάνω, κάποια αγάπη έσβησε, μια ιστορία έκλεισε μες στα πολλά τα δράματα και ένα παραπάνω*).
- *ένα παραπάνω που...*, ένας λόγος περισσότερο, κυρίως γιατί: «πρέπει να ντυθείς καλά πριν βγεις έξω, ένα παραπάνω που είσαι κρυμμένος».
- *ένα πιάτο την ημέρα κι όπου θέλεις βάλ' το*, βλ. λ. [πιάτο](#).
- *ένα προς ένα*, με προσοχή, ένα ένα και λεπτομερειακά: «για ν' αγοράσει ένα κιλό, εξέτασε ένα προς ένα όλα τα μήλα». (Λαϊκό τραγούδι: *απόψε πάλι σουύρωσα, στη γειτονιά σου τα 'πια, με πνίξαν τα παράπονα κι ένα προς ένα τα 'πα!*).
- *ένα σου και ένα μου*, **α.** λέγεται για κάποιον που δεν υποχωρεί στις συστάσεις που του γίνονται και αντιλέγει με τον ίδιο επιθετικό τρόπο που του μιλούν, ή αντιπαραθέτει επιχειρήματα που αντικρούουν εκείνα του συνομιλητή του: «σ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης με το διευθυντή του ήταν ένα σου και ένα μου». **β.** δηλώνει δίκαια μοιρασιά ανάμεσα σε δύο άτομα: «δεν πρέπει να είναι κανείς στενοχωρημένος μεταξύ μας, γιατί η μοιρασιά έγινε ένα σου και ένα μου» βλ. και φρ. *μία σου και μία μου*, λ. *μία*.

- ένα στην παγωνιέρα, βλ. λ. παγωνιέρα·
- ένα στον πάγο, βλ. λ. [πάγος](#)·
- ένα σωρό, μεγάλο πλήθος: «στη συγκέντρωση υπήρχε ένα σωρό κόσμος || στη γενική συνέλευση ακούστηκαν ένα σωρό γνώμες»·
- ένα σωρό φορές, βλ. λ. [φορά](#)·
- ένα τι, δηλώνει κάτι ελάχιστο, ασήμαντο ως προς την ποιότητα ή την ποσότητα: «βάλε μου ένα τι ζάχαρη στον καφέ || ήθελα ένα τι ακόμα για να τρακάρω || το θέλω ένα τι μικρότερο || το θέλω ένα τι μεγαλύτερο»·
- ένα τι; δηλώνει έκπληξη στην περίπτωση που μας αναφέρεται κάτι ως ελάχιστο, ενώ εμείς έχουμε εντελώς διαφορετική γνώμη: «μετά τη δουλειά μου 'δωσε κι ένα τι περισσότερο απ' ό,τι μου είχε υποσχεθεί. -Ένα τι; Αυτός, αγόρι μου, σου 'δωσε τα διπλάσια κι εσύ το λες ένα τι;». Συνών. *ένα αλλά τι ένα*·
- ένα το κρατούμενο, βλ. λ. [κρατούμενο](#)·
- ένα τριαντάφυλλο δε φέρνει την άνοιξη, βλ. λ. τριαντάφυλλο·
- ένα τρίτο μάτι, βλ. λ. [μάτι](#)·
- ένα τσιγάρο δρόμος, βλ. λ. [τσιγάρο](#)·
- ένα φεγγάρι, βλ. λ. [φεγγάρι](#)·
- ένα χελιδόνι δε φέρνει την άνοιξη, βλ. λ. χελιδόνι·
- ένα ψίχουλο, βλ. λ. [ψίχουλο](#)·
- έναν (μία) έβγαλε το εργοστάσιο κι ύστερα έκλεισε, βλ. λ. εργοστάσιο·
- έναν καιρό, βλ. λ. [καιρός](#)·
- έναν καιρό ήμουν άγγελος, τώρ' αγγελεύουν άλλοι, (στη βρύση που έπινα νερό, τώρα το πίνουν άλλοι), βλ. λ. [άγγελος](#)·
- έναν προς έναν, τον καθένα ξεχωριστά και με μεγάλη προσοχή: «διάλεξε όλους τους υπαλλήλους του έναν προς έναν || τους αποχαιρέτησε όλους έναν προς έναν»·
- ένας αλλά λέων, βλ. λ. λέων·
- ένας αλλά τι ένας, βλ. φρ. *ένας αλλά λέων*·
- ένας δρόμος μας χωρίζει ή μας χωρίζει ένας δρόμος, βλ. λ. [δρόμος](#)·
- ένας δυο ή ένας δύο, πάρα πολύ λίγοι, ελάχιστοι: «ήταν ένας δυο και φώναζαν δυνατά, για να φανεί πως είχε επιτυχία η συγκέντρωση». (Λαϊκό τραγούδι: στο ζεϊμπέκικο Γρηγόρη, **ένας δύο** οι μαστόροι)·
- ένας είναι ένας, δυο είναι έντεκα, τρεις είναι εκατόν έντεκα, δηλώνει πως όταν εμπιστευόμαστε σε κάποιον ένα μυστικό, αυτό διαδίδεται από τον έναν στον άλλον με μεγάλη ταχύτητα, με γεωμετρική πρόοδο·
- ένας ένας, **α.** ο ένας μετά τον άλλον στη σειρά, ιδίως σε περίπτωση διανομής: «ένας ένας παιδιά, όλοι θα πάρετε». **β.** ο καθένας χωριστά: «συνεννοηθείτε τι ακριβώς ζητάτε και βγάλτε μια κοινή απόφαση, για να μην έρχεται ένας ένας να λέει το κοντό του και το μακρύ του». **γ.** διαδοχικά: «ένας ένας καθαρίζουν οι

επιχειρηματίες»·

- ένας Θεός ξέρει ή ένας Θεός το ξέρει, βλ. λ. Θεός·

- ένας Θεός ξέρει αν... ή ένας Θεός ξέρει πότε... ή ένας Θεός ξέρει πού... ή ένας Θεός ξέρει πώς..., βλ. λ. [Θεός](#)·

- ένας ίσον ένας, δύο ίσον έντεκα, έντεκα ίσον εκατόν έντεκα, βλ. φρ. χείλι με χείλι το μαθαίνουν χίλιοι, λ. χείλι·

- ένας κάποιος..., βλ. λ. [κάποιος](#)·

- ένας κι ένας, λέγεται στην περίπτωση που σε κάποια συνάθροιση ή ομάδα βρίσκονται μαζεμένα εκλεκτά πρόσωπα, ή ειρωνικά μεγάλοι κακοποιοί διάφορων ειδικοτήτων: «στη δεξίωση του τάδε ήταν όλοι ένας κι ένας, γιατροί, δικηγόροι, καλλιτέχνες || θέλησε να κάνει μια μεγάλη κομπίνα κι όσους διάλεξε για να πάρουν μέρος, ήταν όλοι ένας κι ένας». (Λαϊκό τραγούδι: *στου Λινάρδου την ταβέρνα βλέπεις πρόσωπα μοντέρνα· πάνε όλοι, ένας κι ένας, οι αστέρες της ταβέρνας*)·

- ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη, βλ. λ. κούκος·

- ένας λόγος είναι αυτός, βλ. λ. [λόγος](#)·

- ένας λόγος είναι να..., βλ. λ. [λόγος](#)·

- ένας προς ένας, αναμέτρηση ανάμεσα σε δυο άτομα: «αν θέλεις να λογαριαστούμε, έλα ένας προς ένας και μην κουβαλήσεις πάλι όλη την παρέα σου»· βλ. και φρ. *έναν προς έναν*·

- ένας σεισμός μόνο θα μας σώσει ή ένας σεισμός μόνο μας σώνει ή ένας σεισμός μόνο θα με σώσει ή ένας σεισμός μόνο με σώνει, βλ. λ. [σεισμός](#)·

- ένας τοίχος μας χωρίζει ή μας χωρίζει ένας τοίχος, βλ. λ. [τοίχος](#)·

- ένας χεσμένος ταύρος, όλα του κοπαδιού τα ζωντανά θα τα χέσει, βλ. λ. ταύρος·

- ενός ανδρός αρχή, βλ. λ. αρχή·

- ενός κακού μύρια έπονται, βλ. λ. [κακός](#)·

- ενός λεπτού δουλειά, χίλια χρόνια ανεμελιά, βλ. λ. δουλειά·

- ενός λεπτού σιγή, βλ. λ. σιγή·

- έριξε ένα τρεχινό, βλ. λ. [τρεχινό](#)·

- έφαγα ένα κλύσμα, βλ. λ. [κλύσμα](#)·

- έφαγα ένα λούσιμο, βλ. λ. [λούσιμο](#)·

- έφαγα ένα χεσίδι, βλ. λ. χεσίδι·

- έφαγα ένα χέσιμο, βλ. λ. [χέσιμο](#)·

- έφαγε ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [ξύλο](#)·

- έφυγ' ένα βάρος από πάνω μου, βλ. λ. [βάρος](#)·

- έχει ένα κάρο λεφτά, βλ. λ. [λεφτά](#).
- έχει ένα κεφάλι σαν αεροδρόμιο, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- έχει ένα κεφάλι σαν καζάνι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- έχει ένα κεφάλι σαν καρπούζι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- έχει ένα όνομα, βλ. λ. [όνομα](#).
- έχει ένα πράμα που είναι σαν βγαλμένο χέρι, βλ. λ. [πρά\(γ\)μα](#).
- έχει ένα σκάλωμα, βλ. λ. [σκάλωμα](#).
- έχει ένα στόμα σαν απόπατο ή έχει ένα στόμα σκέτο απόπατο, βλ. λ. [στόμα](#).
- έχει ένα στόμα σαν πηγάδι, βλ. λ. [στόμα](#).
- έχει ένα στόμα σαν βόθρο ή έχει ένα στόμα σκέτο βόθρο, βλ. λ. [στόμα](#).
- έχει ένα στόμα σαν χρεία ή έχει ένα στόμα σκέτη χρεία, βλ. λ. [στόμα](#).
- έχει ένα χέρι σαν πένσα, βλ. λ. [πένσα](#).
- έχει ένα χέρι σαν τανάλια, βλ. λ. [τανάλια](#).
- έχει έναν αέρα, βλ. λ. [αέρας](#).
- έχει έναν γλυκό λόγο για τον καθένα, βλ. λ. [λόγος](#).
- έχει έναν καλό λόγο για τον καθένα, βλ. λ. [λόγος](#).
- έχω έναν κόμπο στο λαιμό, βλ. λ. [κόμπος](#).
- έχει έναν κώλο να! βλ. λ. [κώλος](#).
- έχει έναν κώλο τέτοιο! βλ. λ. [κώλος](#).
- έχει έναν κουβά αρχίδια, βλ. λ. [αρχίδι](#).
- έχει το 'να πόδι πάνω στ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- έχουμε ένα γεια, βλ. λ. [γεια](#).
- έχω εν' αγγούρι στον κώλο, βλ. λ. [αγγούρι](#).
- έχω εν' αγκάθι στην καρδιά, βλ. λ. [αγκάθι](#).
- έχω εν' αγκάθι στο μυαλό, βλ. λ. [αγκάθι](#).
- έχω ένα βάρος στην καρδιά, βλ. λ. [βάρος](#).
- έχω ένα βάρος στην ψυχή, βλ. λ. [βάρος](#).
- έχω ένα ζόρι! βλ. λ. [ζόρι](#).

- έχω ένα καρφί στην καρδιά, βλ. λ. [καρφί](#).
- έχω ένα σίγουρο, βλ. λ. [σίγουρος](#).
- έχω έναν αέρα, βλ. λ. [αέρας](#).
- έχω έναν άσο στο μανίκι μου, βλ. λ. [άσος](#).
- ζω ένα παραμύθι, βλ. λ. [παραμύθι](#).
- η αλεπού με το παιδί της ένα δέρμα κρατούνε, βλ. λ. [αλεπού](#).
- ήρθαν πιο κοντά ο ένας στον άλλον, βλ. λ. [κοντά](#).
- ήταν ένα άσχημο όνειρο, βλ. λ. [όνειρο](#).
- ήταν ένα κακό όνειρο, βλ. λ. [όνειρο](#).
- θα δεις απ' το χέρι της κι ένα ποτήρι νερό, βλ. λ. [χέρι](#).
- θα σε κάνω ένα με τη γη, βλ. λ. [γη](#).
- θα σε κάνω ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- θέλει έναν αέρα, βλ. λ. [αέρας](#).
- ... και μ' ένα μάτι, βλ. λ. [μάτι](#).
- καλύτερα η αγάπη ενός γέρου, παρά οι ξυλιές ενός νέου, βλ. λ. [γέρος](#).
- κάνε ένα όπα, βλ. λ. [όπα](#).
- κάνε ένα στοπ, βλ. λ. [στοπ](#).
- κάνω ένα βήμα μπρος, δυο πίσω, βλ. λ. [βήμα](#).
- κάνω ένα ριπλέι, βλ. λ. [ριπλέι](#).
- κάνω έναν αιώνα, βλ. λ. [αιώνας](#).
- κατέβασε τὰ μούτρα του έναν πήχη, βλ. λ. [μούτρο](#).
- κι είχα ένα ντέρτι! ή κι έχω ένα ντέρτι! ή κι είχαμε ένα ντέρτι! ή κι έχουμε ένα ντέρτι! βλ. λ. [ντέρτι](#).
- κι είχα ένα σεβντά! ή κι έχω ένα σεβντά! ή κι είχαμε ένα σεβντά! ή κι έχουμε ένα σεβντά! βλ. λ. [σεβντάς](#).
- κι είχα έναν γκαϊλέ! ή κι έχω έναν γκαϊλέ! ή κι είχαμε έναν γκαϊλέ! ή κι έχουμε έναν γκαϊλέ! βλ. λ. [γκαϊλές](#).
- κι είχα έναν καημό! ή κι έχω έναν καημό! ή κι είχαμε έναν καημό! ή κι έχουμε έναν καημό! βλ. λ. [καημός](#).
- κι είχα έναν νταλκά! ή κι έχω έναν νταλκά! ή κι είχαμε έναν νταλκά! ή κι έχουμε έναν νταλκά! βλ. λ. [νταλκάς](#).
- κλέβω έναν ύπνο, βλ. λ. [ύπνος](#).
- κοιμάται με το ένα μάτι ανοιχτό, βλ. λ. [μάτι](#).

- κοίταξέ με μ' ένα μάτι, να σε δω με δυο, βλ. λ. [μάτι](#).

- κούρσα για ένα άλογο, βλ. λ. [κούρσα](#).

- κρέμασε τα μούτρα του έναν πήχη, βλ. λ. [μούτρο](#).

- κρύβω έναν άσο στο μανίκι μου, βλ. λ. [άσος](#).

- λένε ένα σωρό (για κάποιον), βλ. λ. [σωρός](#).

- λίγο ο ένας, λίγο ο άλλος, βλ. λ. [λίγος](#).

- μ' ένα δεύτερο μάτι, βλ. λ. [μάτι](#).

- μ' ένα λόγο, βλ. λ. [λόγος](#).

- μ' ένα πόνο, βλ. λ. [πόνος](#).

- μ' ένα συμπάρο δυο τρυγόνια, βλ. λ. [σμπάρο](#).

- μ' ένα στόμα, βλ. λ. [στόμα](#).

- μ' ένα φύσημα τ' αέρα, βλ. λ. [αέρας](#).

- μ' έναν αέρα διαφορά, βλ. λ. [αέρας](#).

- μ' έναν όρο, βλ. λ. [όρος](#).

- μ' έριξε έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).

- με το 'να και με τ' άλλο, **α.** με διάφορα κόλπα, τερτίπια, νάζια, καμώματα, με διάφορα σκέρτσα: «με το 'να και με τ' άλλο τον κατάφερε να της αγοράσει τη γούνα που ήθελε». **β.** με διάφορες ευκαιρίες, με διάφορες ευκαιριακές δουλειές: «από μικρός ήταν στην πιάτσα και με το 'να και με τ' άλλο τον είδαμε μια μέρα μεγαλέμπορο». **γ.** με διάφορες άστοχες ενέργειες ή ατυχίες: «κάποτε είχε μεγάλη περιουσία, αλλά με το 'να και με τ' άλλο έμεινε χωρίς φράγκο».

- με το ένα, αμέσως, ταχύτητα: «μόλις της ζήτησε δαχτυλίδι, με το ένα πήγε και της το αγόρασε». (Λαϊκό τραγούδι: τώρα **με το ένα** ρε θα σου πάρω καναπέ, χάρη θέλω από σένα, αμάν, αμάν, ωχ, πες πουλάκι μου το ναι).

- με το ένα, με το άλλο, **α.** κάνοντας διαφορετικά πράγματα, διαφορετικές εργασίες: «στην αρχή ήταν πλανόδιος μανάβης, αλλά με το ένα, με το άλλο, πρόκοψε στη ζωή του και δημιούργησε αλυσίδα από σούπερ μάρκετ». **β.** κάνοντας συνεχείς προσπάθειες, ιδίως προς νουθεσία κάποιου: «στην αρχή δεν έπαιρνε από λόγια, αλλά με το ένα, με το άλλο, μπόρεσα και τον απομάκρυνα απ' τις παλιοπαρέες του».

- με το ένα, με το δύο, με το τρία! παράγγελμα για συγχρονισμό δυο ή μιας ομάδας ανθρώπων να ενεργήσουν ταυτόχρονα, ιδίως στην προσπάθειά τους να σηκώσουν ή να τραβήξουν κάποιο βαρύ αντικείμενο, προσπάθεια που γίνεται μόλις ειπωθεί το τρία. Το με το ένα, με το δύο, προετοιμάζει την ομάδα για το τελικό με το τρία. βλ. και φρ. *αλά ούνα, αλά ντούε, αλά τρε*, λ. *αλά*.

- με το φίλο φίλο κάνεις και μ' ένα φίλο τονε χάνεις, βλ. λ. [φίλος](#).

- με τον έναν ή (με) τον άλλον τρόπο, βλ. λ. [τρόπος](#).

- μετράω στα δάχτυλα του ενός χεριού, βλ. λ. [δάχτυλο](#).

- μετρημένοι στα δάχτυλα του ενός χεριού ή μετριοούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού, βλ. λ. [δάχτυλο](#).
- μέχρι να κουνήσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- μέχρι να πεις ένα, βλ. φρ. *ώσπου να πεις ένα*.
- μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, αραχνιάζει τ' άλλο ή μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο ή μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, του τρώει ο λύκος τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- μέχρις ενός, μέχρι και τον τελευταίο: «προκειμένου να μη παραδοθούν, σκοτώθηκαν μέχρις ενός».
- μέχρις ενός βαθμού, βλ. λ. βαθμός.
- μέχρις ενός ορίου, βλ. λ. όριο.
- μέχρις ενός σημείου, βλ. λ. [σημείο](#).
- μια ο ένας, μια ο άλλος, βλ. λ. μια.
- μια φορά κι έναν καιρό, βλ. λ. [φορά](#).
- μόνο ένας γάιδαρος έχει αφτιά, βλ. λ. [αφτί](#).
- μου βγήκε εν' αγγούρι, βλ. λ. [αγγούρι](#).
- μου πάει έξι κι ένα, βλ. έξι κι ένα.
- μου 'πεσε ένα τυχερό, βλ. λ. τυχερό.
- μου πέταξε ένα κοκαλάκι, βλ. λ. [κοκαλάκι](#).
- μου πέταξε ένα κομμάτι ψωμί, βλ. λ. [κομμάτι](#).
- μου το 'πε ένα πουλάκι, βλ. λ. πουλάκι.
- μου 'φυγ' ένα βάρος, βλ. λ. [βάρος](#).
- να μην προλάβω να κάνω ένα βήμα, βλ. λ. [βήμα](#).
- να χάσουμ' έναν ποντικόν! βλ. λ. ποντικός.
- νούμερο ένα, βλ. λ. νούμερο.
- ξεκλέβω έναν υπνάκο, βλ. λ. υπνάκος.
- ξεκλέβω έναν ύπνο, βλ. λ. [ύπνος](#).
- ξηγιέμαι ένα μανίκι, βλ. λ. μανίκι.
- ξηγιέμαι ένα φισέκι, βλ. λ. φισέκι.
- ξηγιέμαι ένα φιστίκι, βλ. λ. φιστίκι.
- ξηγιέμαι ένα φοινίκι, βλ. λ. [φοινίκι](#).

- ο βλάκας μπορεί να σου κάνει μεγαλύτερο κακό από έναν κακό, βλ. λ. [βλάκας](#).
- ο ένας κι ο άλλος, **α.** άνθρωποι της σειράς, ανάξιοι λόγου, αφερέγγυοι, που κανείς δεν μπορεί να τους εμπιστευτεί, να πάρει στα σοβαρά αυτά που λένε ή αυτά που υπόσχονται: «ήταν μαζεμένοι ο ένας κι ο άλλος, σε μια εταιρεία της συμφοράς κι είχαν την εντύπωση πως θα 'βρισκαν χρηματοδότη, αλλά πού τέτοιο πράγμα!». **β.** ο καθένας, ο οποιοσδήποτε, άνθρωποι τυχαίοι: «κάθεται κι ακούει τον έναν και τον άλλον και παρασύρεται». **γ.** διάφοροι μη επώνυμοι άνθρωποι: «δε στενοχωριέμαι καθόλου για το τι λέει ο ένας κι ο άλλος».
- ο ένας λόγος έφερε τον άλλον, βλ. λ. [λόγος](#).
- ο ένας με τον άλλον, **α.** αυτά τα δυο άτομα για τα οποία γίνεται λόγος, μεταξύ τους: «συνεννοήθηκαν ο ένας με τον άλλον και μου 'φαγαν τη δουλειά». **β.** από άτομο σε άτομο διαδοχικά: «δεν ήθελε πολύ, γιατί ο ένας με τον άλλον μαθεύτηκε το μυστικό του σ' όλη τη γειτονιά».
- ο ένας, ο άλλος, περιλαμβάνονται σε αυτή τη φρ. διάφοροι άντρες που συνοδεύουν, χωρίς να κατονομάζονται, αυτούς που έχουμε ήδη αναφέρει με τα ονόματά τους: «ήταν ο Γιάννης, ο Νίκος, ο Γιώργος, ο ένας, ο άλλος».
- ο ένας πάνω στον άλλον, **α.** δηλώνει μεγάλο συνωστισμό, ιδίως σε μεταφορικό μέσο: «μέσα στο λεωφορείο, ήμασταν ο ένας πάνω στον άλλον». **β.** απανωτά, διαδοχικά και χωρίς παύση: «έρχονταν ο ένας πάνω στον άλλον και δεν προλάβαινα να τους εξυπηρετήσω».
- ο ένας στη Δύση κι ο άλλος στην Ανατολή, λέγεται σε περιπτώσεις που δυο άνθρωποι είναι απομακρυσμένοι όχι μόνο τοπικά, αλλά και ως στάση ζωής, ως κοσμοθεωρία: «έμειναν κούκοι στη ζωή τους, γιατί τα δυο παιδιά τους βρίσκονται ο ένας στη Δύση κι ο άλλος στην Ανατολή || μαζί μιλάμε και χώρια καταλαβαινόμαστε, ο ένας στη Δύση κι ο άλλος στην Ανατολή, σου λέω».
- ο ένας της βρομούσε (κι) ο άλλος της μύριζε, βλ. λ. [μυρίζω](#).
- ο ένας της βρομούσε (κι) άλλος της ξίνιζε, βλ. λ. [ξινίζω](#).
- ο ένας το μακρύ του κι ο άλλος το κοντό του, βλ. λ. [κοντός](#).
- ο ένας του βρομάει (κι) ο άλλος του μύριζει, βλ. λ. [μυρίζω](#).
- ο ένας του βρομάει (κι) ο άλλος του ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#).
- ο πάσα ένας, ο καθένας, ο τυχαίος: «δεν μπορεί να 'ρχεται ο πάσα ένας και να μου ζητάει βοήθεια».
- ο υπ' αριθμόν ένα, βλ. λ. [αριθμός](#).
- ο υπ' αριθμόν ένα κίνδυνος, βλ. λ. κίνδυνος.
- όλα έχουν ένα τέλος, βλ. λ. [τέλος](#).
- όλοι σ' ένα καζάνι βράζουμε, βλ. λ. [καζάνι](#).
- όλοι σ' ένα καζάνι βράζουνε, βλ. λ. [καζάνι](#).
- όσο κι αν αδυνατίσει το βουβάλι, πάλι για ένα βόδι κάνει, βλ. λ. [βουβάλι](#).
- όσο ο ένας τόσο κι ο άλλος, βλ. λ. [τόσος](#).
- όποιος πηδάει πολλά παλούκια, μπαίνει κι ένα στον κώλο του, βλ. λ. [παλούκι](#).
- όταν τρώμε ένα μήλο, το τρώμε απ' όλες τις μεριές, βλ. λ. [μήλο](#).

- όταν χτυπιούνται δυο σταμνιά, ένα απ' τα δυο θε να σπάσει, βλ. λ. σταμνί·
- ούτ' ένα πράσινο φύλλο, βλ. λ. [φύλλο](#)·
- παιδιά ενός κατώτερου Θεού, βλ. λ. [παιδί](#)·
- παίζεται ένα δράμα, βλ. λ. δράμα·
- παίρνω ένα καλό μάθημα, βλ. λ. [μάθημα](#)·
- παίρνω ένα μάθημα, βλ. λ. [μάθημα](#)·
- παίρνω ένα μπίστο, βλ. λ. μπίστο·
- παίρνω ένα πανί (κάτι), βλ. λ. πανί·
- παίρνω ένα σικτίρ πλάφ, βλ. λ. [σικτίρ πλάφ](#)·
- παίρνω έναν υπνάκο, βλ. λ. υπνάκος·
- πάρ' ένα αρχίδι, βλ. λ. [αρχίδι](#)·
- πάρ' ένα ξύλο και δώσ' το(νε!), βλ. λ. [ξύλο](#)·
- πάρ' ένα παπάρι, βλ. λ. [παπάρι](#)·
- παράσταση για έναν ρόλο, βλ. λ. ρόλος·
- πας για ένα, **α.** προς το παρόν είσαι καλύτερος από μένα και το παραδέχομαι. Λέγεται συνήθως κατά το παιχνίδι του ταβλιού και σημαίνει: κέρδισες ένα παιχνίδι και εγώ κανένα ή έχεις ένα παιχνίδι περισσότερο από μένα. **β.** σου χρωστώ ένα: «δώσε μου ένα χιλιάρικο και πας για ένα». **γ.** υπολείπεται να σου δώσω ακόμα ένα: «σου πήρα δέκα χιλιάρικά, πάρε πίσω τα εννιά και πας για ένα»·
- πάσα ο ένας, πάσα ο άλλος! βλ. λ. πάσα·
- πάτησε ένα τρεχιά, βλ. λ. [τρεχιά](#)·
- πάω ένα βήμα μπρος, δυο πίσω, βλ. λ. [βήμα](#)·
- περνώ ένα πανί (κάτι), βλ. λ. πανί·
- πες έναν καλό λόγο! βλ. λ. [λόγος](#)·
- πες ο ένας, πες ο άλλος, βλ. λ. [είπα](#)·
- πετιέμαι απ' το ένα θέμα στ' άλλο, βλ. λ. θέμα·
- πετώ ένα υπονοούμενο, βλ. λ. υπονοούμενο·
- πετώ έναν λόγο, βλ. λ. [λόγος](#)·
- πηδώ απ' το ένα θέμα στ' άλλο, βλ. λ. θέμα·
- πήρα έν' αρχίδι, βλ. λ. [αρχίδι](#)·

- πήρα ένα τσιμπούκι, βλ. λ. τσιμπούκι·
- πήρα έναν ύπνο! βλ. λ. [ύπνος](#)·
- πήρα έναν φόβο! βλ. λ. φόβος·
- πάνω ένα θέμα, βλ. λ. θέμα·
- πάνω έναν χαβά, βλ. λ. [χαβάς](#)·
- πίνει ένα βαρέλι στην καθισιά, βαρέλι·
- πίνουμε ένα ποτήρι, βλ. λ. [ποτήρι](#)·
- πλάκα ο ένας, πλάκα ο άλλος, βλ. λ. πλάκα·
- πνέει (ένας) άνεμος..., βλ. λ. [άνεμος](#)·
- πότε ο ένας της βρομούσε κι (και πότε) ο άλλος της μύριζε, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- πότε ο ένας της βρομούσε κι (και πότε) ο άλλος της ξίνιζε, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- πότε ο ένας του βρομάει κι (και πότε) ο άλλος του μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- πότε ο ένας του βρομάει κι (και πότε) ο άλλος του ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- πότε το ένα της βρομάει και (και πότε) τ' άλλο της μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- πότε το ένα της βρομάει και (και πότε) τ' άλλο της ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- πότε το ένα του βρομάει και (και πότε) τ' άλλο του μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- πότε το ένα του βρομάει και (και πότε) τ' άλλο του ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- πώς βασιτέμαι, ένας Θεός το ξέρει! βλ. λ. [Θεός](#)·
- πώς βαστώ, ένας Θεός το ξέρει! βλ. λ. [Θεός](#)·
- πώς κρατιέμαι, ένας Θεός το ξέρει! βλ. λ. [Θεός](#)·
- πώς κρατώ, ένας Θεός το ξέρει! βλ. λ. [Θεός](#)·
- ρίχνω ένα βλέμμα, βλ. λ. [βλέμμα](#)·
- ρίχνω ένα βλέφαρο, βλ. λ. βλέφαρο·
- ρίχνω ένα μανίκι, βλ. λ. μανίκι·
- ρίχνω ένα σουτ, βλ. λ. σουτ·
- ρίχνω ένα τηλέφωνο, βλ. λ. τηλέφωνο·
- ρίχνω ένα φισέκι, βλ. λ. φισέκι·
- ρίχνω ένα φιστίκι, βλ. λ. φιστίκι·

- ρίχνω ένα φοινίκι, βλ. λ. [φοινίκι](#).
- ρίχνω έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- ρίχνω έναν πρωινό, βλ. λ. πρωινός.
- ρίχνω έναν υπνάκο, βλ. λ. υπνάκος.
- ρίχνω έναν ύπνο, βλ. λ. [ύπνος](#).
- σ' όλα τα πράγματα υπάρχει ένα όριο, βλ. λ. πρά(γ)μα.
- σαν ένας άνθρωπος, βλ. λ. άνθρωπος.
- σκάω ένα χαμόγελο, βλ. λ. χαμόγελο.
- στέλνω ένα φιλί, βλ. λ. [φιλί](#).
- στο παρά ένα, λίγο πριν γίνει κάτι οριστικά και αμετάκλητα, την τελευταία στιγμή: «βρήκα κίνηση στο δρόμο κι έφτασα στο παρά ένα, λίγο πριν κλείσουν οι πόρτες || έπεσα πάνω σε μια διαδήλωση και πρόλαβα το αεροπλάνο στο παρά ένα».
- στρώνω ένα καρέ, βλ. λ. [καρέ](#).
- τα βάζω όλα σ' ένα καζάνι, βλ. λ. [καζάνι](#).
- τα βάζω όλα σ' ένα σακί, βλ. λ. [σακί](#).
- τα βάζω όλα σ' ένα τσουβάλι, βλ. λ. [τσουβάλι](#).
- τα 'παμε ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- τα ρίχνω (όλα) έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- τα ρίχνω (όλα) έναν πούτσο, βλ. λ. πούτσο.
- τα φέρνω έξι κι ένα, βλ. λ. [έξι κι ένα](#).
- της δίνω ένα σάνφιστικ, βλ. λ. [σάνφιστικ](#).
- της δίνω ένα σικτίρ πιάφ, βλ. λ. [σικτίρ πιάφ](#).
- της έριξα ένα πήδημα, βλ. λ. πήδημα.
- της έριξα έναν κρύο (ενν. πούτσο, ψώλο), βλ. λ. [κρύος](#).
- της πάτησα έναν κρύο (ενν. πούτσο, ψώλο), βλ. λ. [κρύος](#).
- της πατώ έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- της περνώ ένα χέρι, βλ. λ. [χέρι](#).
- της ρίχνω έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- της τράβηξα ένα πήδημα, βλ. λ. πήδημα.

- της τράβηξα έναν κρύο (ενν. πούτσο, ψώλο), βλ. λ. [κρύος](#).
- τι σου είναι ο άνθρωπος! Ένα τίποτα, βλ. λ. [άνθρωπος](#).
- το 'κανα ένα μάτσο σίδερα, βλ. λ. [σίδερο](#).
- το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο, βλ. λ. [χέρι](#).
- το ένα του βρομάει (και) τ' άλλο σου μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#).
- το ένα του βρομάει (και) τ' άλλο του ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#).
- το ένα του μάτι βλέπει στην ανατολή και τ' άλλο στη δύση, βλ. λ. [μάτι](#).
- το ένα φέρνει τ' άλλο, λέγεται για διαδοχική εξέλιξη γεγονότων ή καταστάσεων: «δεν ξέρουμε ακόμα πώς θα εξελιχθεί η οικονομική κρίση, γιατί το ένα φέρνει τ' άλλο και δεν έχει κατασταλάξει τίποτα || στην αρχή αντάλλαξαν δυο σκληρές κουβέντες κι ύστερα από λίγο το ένα έφερε τ' άλλο και πιάστηκαν στα χέρια». (Λαϊκό τραγούδι: **το ένα φέρνει τ' άλλο** κι αφού σ' αγάπησα απ' το δικό μου δρόμο για σε ξεστράτισα).
- το ένα, το άλλο, δηλώνει διαφορετικά πράγματα, που συνοδεύουν εκείνα που ήδη έχουμε κατονομάσει: «κάτω στο υπόγειο έχω τα εργαλεία της κηπουρικής, διάφορα ανταλλακτικά του αυτοκινήτου, παλιά έπιπλα, το ένα, το άλλο || δεν κάθεται ποτέ ήσυχος και πάντα θέλει το ένα, το άλλο». (Τραγούδι: *έλεγα πως θα περάσεις, είναι πέρασμα μεγάλο, από δω περνούνε όλοι και για τόνα και για τάλλο*).
- το κάνω έναν μεζέ, βλ. λ. μεζές.
- το 'να και τ' άλλο, **α.** διάφορα αντικείμενα χωρίς ιδιαίτερη αξία: «μαζεύει το 'να και τ' άλλο και δεν έχει πα μέρος για να τα βάλει». **β.** διάφορες υποθέσεις συνήθως όχι σημαντικές: «μπερδεύεται με το 'να και τ' άλλο κι αποσπάται απ' τη δουλειά του».
- το 'να πάνω στ' άλλο, **α.** διαδοχικά, απανωτά, μαζεμένα: «τα κακά μου 'ρχονται το 'να πάνω στ' άλλο και δεν ξέρω τι να κάνω». **β.** (για πράγματα) στοιβαγμένα: «τα κασόνια ήταν στη γωνία το 'να πάνω στ' άλλο με τάξη».
- το 'να τσαρούχι και τ' άλλο παπούτσι, βλ. λ. [παπούτσι](#).
- το 'να χέρι νίβει τ' άλλο (και τα δυο το πρόσωπο), βλ. λ. [χέρι](#).
- τον βάζω σ' έναν λογαριασμό, βλ. λ. [λογαριασμός](#).
- τον έκανε ένα ερείπιο, βλ. λ. [ερείπιο](#).
- τον έκανε ένα με τη γη, βλ. λ. γη.
- τον έκανε ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- τον έκανε έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- τον έχω στο ένα πόδι, βλ. λ. [πόδι](#).
- τον κάνω ένα με τη γη, βλ. λ. γη.
- τον κάνω ένα με το χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- τον κάνω έναν μεζέ, βλ. λ. μεζές.

- τον πέταξε έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- τον ρίχνω έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- τον ρίχνω έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- τον φέρνω σ' ένα λογαριασμό, βλ. λ. [λογαριασμός](#).
- τόσο ο ένας όσο κι ο άλλος, βλ. λ. [τόσος](#).
- του άστραψα ένα ζίλι, βλ. λ. ζίλι.
- του άστραψα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσα](#).
- του άστραψα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του άστραψα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του άστραψα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του βάζω (του κάνω, του πατώ, του τραβώ) ένα κλύσμα (με γιαούρτι, με μουρουνόλαδο, με πετρέλαιο, με ρετσινόλαδο, με τζατζίκι), βλ. λ. [κλύσμα](#).
- του βγάζω τα δόντια ένα ένα, βλ. λ. [δόντι](#).
- του βγάζω τα νύχια ένα ένα, βλ. λ. [νύχι](#).
- του δίνω ένα (έναν) τράκο, βλ. λ. τράκος.
- του δίνω ένα βρομόξυλο, βλ. λ. [βρομόξυλο](#).
- του δίνω ένα μάθημα ή του δίνω ένα καλό μάθημα, βλ. λ. [μάθημα](#).
- του δίνω ένα σικτίρ πλάφ, βλ. λ. [σικτίρ πλάφ](#).
- του δίνω ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του 'δωσα ένα ζίλι, βλ. λ. ζίλι.
- του 'δωσα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσο](#).
- του 'δωσα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του 'δωσα ένα τσάφκο, βλ. λ. τσάφκο.
- του 'δωσα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του 'δωσα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του κάθισα ένα ζίλι, βλ. λ. ζίλι.
- του κάθισα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσα](#).
- του κάθισα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.

- του κάθισα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκο](#).
- του κάθισα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του κάνω ένα πέρασμα, βλ. λ. [πέρασμα](#).
- του 'κοψα ένα ζίλι, βλ. λ. [ζίλι](#).
- του 'κοψα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσο](#).
- του 'κοψα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του 'κοψα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του 'κοψα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του πατώ ένα βρισίδι, βλ. λ. [βρισίδι](#).
- του πατώ ένα βρομόξυλο, βλ. λ. [βρομόξυλο](#).
- του πατώ ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του πατώ ένα χεσίδι, βλ. λ. [χεσίδι](#).
- του πατώ ένα χέσιμο, βλ. λ. [χέσιμο](#).
- του πατώ έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- του περνώ ένα βρισίδι, βλ. λ. [βρισίδι](#).
- του περνώ ένα μπερντάχι, βλ. λ. [μπερντάχι](#).
- του περνώ ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του 'ριξα ένα ζίλι, βλ. λ. [ζίλι](#).
- του 'ριξα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσο](#).
- του 'ριξα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του 'ριξα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του 'ριξα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του ρίχνω ένα βρισίδι, βλ. λ. [βρισίδι](#).
- του ρίχνω ένα βρομόξυλο, βλ. λ. [βρομόξυλο](#).
- του ρίχνω ένα λούσιμο, βλ. λ. [λούσιμο](#).
- του ρίχνω ένα μπερντάχι, βλ. λ. [μπερντάχι](#).
- του ρίχνω ένα μπουκέτο, βλ. λ. [μπουκέτο](#).

- του ρίχνω ένα φάσκελο, βλ. λ. [φάσκελο](#).
- του ρίχνω ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του ρίχνω ένα χεσίδι, βλ. λ. χεσίδι.
- του ρίχνω ένα χέσιμο, βλ. λ. [χέσιμο](#).
- του ρίχνω έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- του 'σκασα ένα ζίλι, βλ. λ. ζίλι.
- του 'σκασα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσο](#).
- του 'σκασα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του 'σκασα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του 'σκασα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).
- του (της) σκάω ένα φιλί, βλ. λ. [φιλί](#).
- του στρώνω ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του τα βγάζεις ένα ένα με την πένσα ή του τα παίρνεις ένα ένα με την πένσα (ενν. τα λόγια), βλ. λ. [πένσα](#).
- του τα βγάζεις ένα ένα με την τανάλια ή του τα παίρνεις ένα ένα με την τανάλια (ενν. τα λόγια), βλ. λ. [τανάλια](#).
- του τα βγάζεις ένα ένα με το τριμπουσόν ή του τα παίρνεις ένα ένα με το τριμπουσόν (ενν. τα λόγια), βλ. λ. [τριμπουσόν](#).
- του τα βγάζεις ένα ένα με το τσιγκέλι ή του τα παίρνεις ένα ένα με το τσιγκέλι (ενν. τα λόγια), βλ. λ. [τσιγκέλι](#).
- του τα βγάζεις ένα ένα με την τσιμπίδα ή του τα παίρνεις ένα ένα με την τσιμπίδα (ενν. τα λόγια), βλ. λ. [τσιμπίδα](#).
- του τα 'πα ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- του τα 'ψάλλα ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- του τραβώ ένα βρισίδι, βλ. λ. [βρισίδι](#).
- του τραβώ ένα βρομόξυλο, βλ. λ. [βρομόξυλο](#).
- του τράβηξα ένα ζίλι, βλ. λ. ζίλι.
- του τράβηξα ένα μπάτσο, βλ. λ. [μπάτσα](#).
- του τράβηξα ένα σκαμπίλι, βλ. λ. [σκαμπίλι](#)¹.
- του τράβηξα ένα φούσκο, βλ. λ. [φούσκος](#).
- του τράβηξα ένα χαστούκι, βλ. λ. [χαστούκι](#).

- του τραβώ ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- του τραβώ ένα χεσίδι, βλ. λ. χεσίδι.
- του τραβώ ένα χέσιμο, βλ. λ. [χέσιμο](#).
- του τραβώ έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- του χρειάζεται ένα χέρι ξύλο, βλ. λ. [χέρι](#).
- τους βάζω όλους σ' ένα καζάνι, βλ. λ. [καζάνι](#).
- τους βάζω όλους σ' ένα σακί, βλ. λ. [σακί](#).
- τους βάζω όλους σ' ένα τσουβάλι, βλ. λ. [τσουβάλι](#).
- τους βάζω σ' ένα καζάνι, βλ. λ. [καζάνι](#).
- τους βάζω σ' ένα σακί, βλ. λ. [σακί](#).
- τους βάζω σ' ένα τσουβάλι, βλ. λ. [τσουβάλι](#).
- τους ρίχνω όλους έναν παρά, βλ. λ. [παράς](#).
- τους ρίχνω όλους έναν πούτσο, βλ. λ. [πούτσος](#).
- τραβώ ένα ζόρι! βλ. λ. [ζόρι](#).
- τραβώ ένα μανίκι, βλ. λ. μανίκι.
- τραβώ ένα φισέκι, βλ. λ. φισέκι.
- τραβώ ένα φιστίκι, βλ. λ. φιστίκι.
- τραβώ ένα φοινίκι, βλ. λ. [φοινίκι](#).
- τραβώ έναν υπνάκο, βλ. λ. υπνάκος.
- τραβώ έναν ύπνο, βλ. λ. [ύπνος](#).
- τρώει εν' αρνί στην καθισιά, βλ. λ. [αρνί](#).
- τρώει ένα βόδι στην καθισιά, βλ. λ. βόδι.
- τρώω ένα βιράρισμα, βλ. λ. βιράρισμα.
- τρώω ένα βρομόξυλο, βλ. λ. [βρομόξυλο](#).
- τρώω ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. [ξύλο](#).
- υπό έναν όρο, βλ. λ. όρος.
- υποχωρώ ένα βήμα, βλ. λ. [βήμα](#).
- υψώνεται ένας τοίχος ανάμεσά τους, βλ. λ. [τοίχος](#).

- φέρνω σ' ένα λογαριασμό, βλ. λ. [λογαριασμός](#).
- φυσάει (ένας) άνεμος... ή φύσηξ' (ένας) άνεμος..., βλ. λ. [άνεμος](#).
- χάρισέ μου ένα βλέμμα, βλ. λ. [βλέμμα](#).
- χάρισέ μου ένα φιλί (φιλάκι), βλ. λ. [φιλί](#).
- χάρισέ μου ένα χαμόγελο, βλ. λ. χαμόγελο.
- χάρισέ μου μια ματιά, βλ. λ. [ματιά](#).
- χίλιοι φίλοι τίποτα, όταν εχθρός είναι ένας, βλ. λ. εχθρός.
- ως ένα βαθμό, βλ. λ. βαθμός.
- ως ένα όριο, βλ. λ. όριο.
- ως ένα σημείο, βλ. λ. [σημείο](#).
- ώσπου να κάνω ένα τσιγάρο, βλ. λ. [τσιγάρο](#).
- ώσπου να κουνήσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- ώσπου να πεις ένα, πάρα πολύ γρήγορα, αστραπιαία: «πήγε στο σπίτι του να πάρει λεφτά κι ώσπου να πεις ένα, ήταν πάλι πίσω». Συνών. ώσπου να πεις άλφα / ώσπου να πεις αμήν / ώσπου να πεις κρεμμύδι / ώσπου να πεις κύμινο / ώσπου να πεις τρία.
- ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, αραχνιάζει τ' άλλο ή ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο ή ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, του τρώει ο λύκος τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας